

BİR “YEMEME” SORUNSALI: “KEMİKLERİNE KADAR” (TO THE BONE) FİLMİNİN NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI BAĞLAMINDA ANALİZİ

A “NOT-EATING” CONFLICT: THE ANALYSIS OF THE MOVIE “TO THE BONE” IN THE CONTEXT OF OBJECT RELATIONS THEORY

Haydeh FARAJI¹, Ayşen YILDIRIM EKMEKÇİ²

Öz

Senaristliği ve yönetmenliği geçmişinde anoreksiya ile mücadele etmiş Marti Noxon'a ait olan, 2017 Amerikan yapımı “Kemiklerine Kadar” (To the Bone) filmi, başkarakter Ellen'in anoreksiya hastalığı ile mücadelesini konu almaktadır. Ellen; 20 yaşında, üniversiteyi terk etmiş, resim çizme konusunda yetenekli bir genç kızdır. Yemek yemeyi reddederek ve aşırı egzersiz yaparak istediği zayıflığa ulaşmak istemektedir. Filmde, Ellen'in daha önce başarısız olmuş dört tedavi girişiminden sonra, anoreksiya ile mücadelesinde son bir tedavi yöntemini denerken ailesi ve tedavi merkezi “Eşik”te bulunan diğer yeme bozukluğu sorunu yaşayan kişilerle olan ilişkileri işlenmektedir. Ellen; ihtiyaçları ve istekleri görülmeyen, annenin zihninde var olamamış bir bebeklik dönemi geçirmiş, bu nedenle de gerçek anlamda güven veren bir anne bebek birlikteliği yaşanmamış; anne ile, meme ile, besin ile güvenli bağlanma gelişmemiştir. Bu çalışmada, filmin başkarakterinin (Ellen) annesi ve çevresinde yer alan karakterlerle kurduğu ilişkiler, psikanalitik çerçevede ele alınmış; anoreksiya nervoza etiyolojisi ve ruhsal dinamiklerinin temelde nesne ilişkileri kapsamında değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anoreksiya Nervoza, Film Analizi, Kemiklerine Kadar Filmi, Nesne İlişkileri Kuramı, Yeme Bozukluğu.

Abstract

The 2017 American film "To the Bone," written and directed by Marti Noxon, who has struggled with anorexia in the past, is about the main character Ellen's struggle with anorexia disease. Ellen is a 20-year-old college dropout with a talent for drawing. She wants to achieve the desired slimness by refusing to eat and exercising excessively. The film focuses on Ellen's relationships with her family and other eating disorder sufferers who are in the treatment center, "Threshold," as she tries one last treatment method in her fight against anorexia after four previously unsuccessful treatment attempts. Ellen went through an infancy where her needs and desires were not seen and did not exist in the mother's mind, and therefore a truly trusting mother-baby relationship could not be experienced, and a secure attachment with the mother, breast, and food could not be developed. In this study, the relationship of the main character (Ellen) with her mother and the characters around her is discussed in a psychoanalytic framework; it is aimed to analyze the underlying causes of anorexia nervosa in the light of the studies by theorists who have made important contributions to object relations theory.

Keywords: Anorexia Nervosa, Movie Analysis, To the Bone Movie, Object-Relations Theory, Eating Disorder,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, haydehfaraji@aydin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5306-6546

² Uzm. Psk., aysenyildirimemekci@gmail.com, ORCID: 0009-0002-2572-8156

Extended Abstract

The 2017 American film "To the Bone," written and directed by Marti Noxon, who has struggled with anorexia in the past, is about the main character Ellen's struggle with anorexia. After Ellen's four previous unsuccessful treatment attempts, she is trying a final treatment method with Dr. Beckham. In the film, her relationships with her family and other people with eating disorders at the treatment center "Threshold" are discussed. In this study, the relationships of the main character of the film (Ellen) with her mother and the characters around her are discussed within a psychoanalytical framework; it is aimed to evaluate the etiology and psychological dynamics of anorexia nervosa within the scope of the object relations theory.

The mother-infant relationship has an important place in object relations theory. The baby establishes its first relationship with its mother through food and the breast. A safe, affectionate, consistent relationship established with the first object allows the internalization of good object images and determines the relationships that the person will establish later (Klein, 1957; 2008). Ellen is a baby whose needs and desires are not seen and who cannot exist in the mother's mind; therefore, a truly trusting mother-baby relationship could not be experienced, and a secure attachment with the mother, breast, and food could not be developed. Ellen's emotions were not reciprocated in the face of a mother who was physically present but could not see her baby due to the mental distress she was experiencing, and she almost fell into the void. The baby's face is "a dead mother" (Green, 1983). When her father, whose main role was to make the mother feel safe by covering the mother-baby relationship and thus support her to be a better mother, left the house, Ellen was left alone with her mother, the "dead mother," who had turned to her own emotional processes and needs due to the postpartum depression she experienced. It can be seen that her mother's inability to feed Ellen physically and spiritually and provide good care due to the difficulties she experienced did not make it possible for Ellen to internalize the good breast. By starving herself, Ellen, with her emaciated body and the emotions that accompany this body, seems to have incorporated the bad object, the mother's emotional waste, into herself.

The father is a character who has to work all the time and communicates with his daughter through her stepmother and is not seen in any scene of the film. Ellen's father leaving home early and her being left alone with her unsupported mother left her deprived of an "embracing environment" where her needs could be met and the experience of a "good enough mother." In order for the baby to develop from absolute dependence to gradual independence, to the period when he can distinguish "me" from "non-me," the mother-baby unity must be experienced in such an environment (Winnicott, 1962). The absence of an embracing environment causes the state of unity with the mother not to be experienced, thus being separated from the mother and becoming a subject. It also disrupted its transition. Palazzoli (1974) states that anorexic behavior arises from the problem of separation and individuation between mother and child and is equated with the overly controlling and bad mother representation of the body. By starving the body, femininity and sexuality will not develop, so it will not be possible to identify with the mother. For Ellen, identifying with her gay mother is frightening because what the mother desires is a woman, not a father. This attack on the body will not make the sexualization of the body and the identification with the mother (female body) possible (Gueguen, 2020).

Towards the end of the film, a nurturing experience occurs between Ellen and her mother as compensation for the first relationship. After this experience, when Ellen goes for a walk, she becomes exhausted and falls asleep. In her dream, she encounters her dead body and spirituality, with no life left in her body and spirituality. Here she remembers the words of the poem that Beckham read: "Courage is eating a piece of coal" and puts the piece of coal into her mouth. With its charcoal black color, it evokes evil and depressive emotions, perhaps this is the courage to take the bad in (Klein, 1957; 2008). On the thin line between life and death, she chooses life and decides to return to the "Threshold House" of her own free will for the first time.

GİRİŞ

Bu çalışmada, 2017 yapımı, senaristliği ve yönetmenliği Marti Noxon'a ait olan Amerikan yapımı "*Kemiklerine Kadar*" (To the Bone) filminin başkarakteri olan Ellen'in yaşadığı anoreksiya hastalığının nesne ilişkileri kuramı çerçevesinde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Filmde anoreksiya ile uzun süredir mücadele eden baş karakterin annesi ile kurduğu ilişkinin değerlendirilmesinin anoreksiya nervozanın daha iyi anlaşılmasına katkı sunacağı düşünülmüştür.

Anoreksiya nervoza, yoğun kilo alım korkusu ve kaygısı ile karakterize ince bir bedene sahip olma arzusunun yeme tutumlarını etkilediği klinik bir tablodur. Belirgin patoloji beden imgesi bozukluğudur. Bu hastalıkta arzulanan, zayıf bir bedene sahip olabilmektir. Kişinin beden ağırlığı sağlığını tehdit edebilecek derecede düşük olmasına rağmen, anoreksiya hastası zayıf bedeninden memnundur ve tedavi edilme gereği hissetmez (Küey, 2011). Bu hastalık, yetişkin cinselliğini reddetme, agresyonu azaltma, iç dünyada ya da kişiler arası ilişkilerde kontrol sağlama gibi işlevleri karşılamaktadır. Böylece iç dünya organize edilebilir ve baş edilmesi güç duygulardan korunulabilir (Steiner, 1993).

Anoreksiya nervoza hastalığının kökeninde, bebeğin annesiyle kurduğu ilişkinin niteliği önemli bir yer tutmaktadır. Anneyle kurulan ilk ilişki, besin üzerinden memeyle kurulur (Klein, 2008). Bu nedenle anoreksik birey için besinin reddi, bir anlamda annesel ilişkinin de reddidir. Beden aç bırakılarak arzular ve gereksinimler üzerinde de kontrol sağlanmaya çalışılır (Barca ve Pezzulo, 2020). Genel olarak anoreksiya hastası kızların, annelerinin kızlarının hayatlarına kontrolcü ve aşırı müdahil oldukları, aynı zamanda duygusal açıdan mesafeli ve soğuk davrandıkları gösterilmiştir (Giles vd., 2021). Anoreksiya hastası kızları olan annelerin, olamayanlara göre, kızlarına daha fazla olumsuz duygu ifade ettikleri bildirilmektedir (Rienecke ve Richmond, 2017). Bununla birlikte anoreksiya hastası kadınlar, diğer kadınlara göre annelerine daha az güvenmekte ve annelerine karşı daha yüksek öfke ve kırgınlık duyguları taşımaktadır (Giles vd., 2021).

Ayrışma ve bağımsızlaşma için öncelikle doyum içeren bir aradalık süreci gereklidir (Winnicott, 1962). Ancak yeterince iyi anneliğe erişimin olmadığı anoreksiya nervosa hastalarında, anneden ayrılmak ve bireyleşmekte güçlükler yaşanmaktadır. Anoreksiya, anneden yeterince farklılaşmadaki başarısızlığın, yemeğin reddedilmesiyle somut olarak ortaya çıkan cinsel saldırı kaygılarının üstesinden gelmede zorluklara yol açtığı bir bozukluk olarak karşımıza çıkmaktadır (Lawrence, 2002). Anoreksiyanın etiyojisine dair bir diğer psikanalitik görüş annenin, bebeğin anlamsız ve karmaşık alfa projeksiyonlarını alma ve onları anlamlı beta öğelerine çevirerek bebeği ve onun kaygısını kapsama fonksiyonu üzerindedir (Bion, 1962). Annesel nesne sabitliği, çocuğun çelişkili duygulanımları, dağıntık nesne temsilleri ve tereddütlü nesne bağları için "kapsayıcı" işlev görür (Bion, 1967). Ancak kimi durumda, özellikle de annenin bir bedensel ya da psikolojik soruna sahip olduğu ya da babanın desteğini yeterince elde edemediği ve bu nedenle zayıf düştüğü durumlarda bu annesel kapsama ve dönüştürme işlevi başarısız olur (Winnicott, 1962). Bu durumda çocuk, değiştirilmemiş ve anlaşılmamış kendi kaygılarını yeniden içe atmaya bırakılır. Daha da kötüsü, anne kendi rahatsız edici duygularını çocuğa yansıtabilir. Bu doğrultuda yiyecek alımının reddi annenin yansıttığı dayanılmaz duyguları kabullenmeye karşı yanlış yönlendirilmiş bir savunma olarak değerlendirilmektedir (Lawrence, 2002).

Babanın varlığı anne-bebek ikilisi var eden bir etmendir. Baba varlığı ile hem annenin yeterince iyi annelik sunabilmesini kolaylaştırır hem de bebeğe gelişim süreçlerinde ilerlemesi için gerekli destek ve imkânı sağlar. Babanın varlığı, çocuklarında emniyet, emniyet ve yeterlilik duygularını desteklemekte ve çocukların gerekli gelişimsel becerileri kazanabilmelerini sağlamaktadır (Lamb, 2004; Kiernan, 2006). Anoreksiya nervosa etiyojisinde babanın yokluğu belirleyici bir nokta olabilmektedir (Engel ve Stienen, 1988). Anoreksiya hastası kızların babalarının büyük çoğunluğu kızların hayatından kaybolmuş figürlerdir (Elliot, 2009).

Bu doğrultuda, bu film analizi çalışmasında; Ellen'in annesiyle erken dönemde deneyimlediği, babanın var olmadığı, anne-bebek ilişkisi ekseninde yeme bozukluğu değerlendirilecektir.

1. YÖNTEM

Bu çalışmada, “Kemiklerine Kadar” “*To the Bone*” filmi, başkarakterin (Ellen) annesi ile kurduğu ilişki psikanalitik çerçevede ele alınmış olup doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. anoreksiya nervozanın altında yatan nedenlerin nesne ilişkileri kuramına önemli katkıları olan başta Winnicott, Klein ve Kernberg ekseninde ve bu ilişkilerin bireye etkilerini anlamakta destekleyici olarak ben psikolojisi alanına önemli katkıları olan Anzieu ve Chassequet-Smirgel’in alanyazına kattıkları çalışmalar ışığında, anne-çocuk ilişkisi, bu ilişkinin yeterince iyi olması sürecinde babanın rolü ve süreçteki aksaklıkların çocuğun dünyasına yansımalarının analiz edilmesi hedeflenmiştir. Araştırılması hedeflenen olgular ile ilgili bilgi veren yazılı ve görsel materyallerin incelenmesi çalışması olan doküman analizinde, bu bağlamda yazılı kaynakların filmler de kullanılabilir (Sak vd., 2021). Buna ek olarak nitel araştırmalarda kullanılan film veya videolar, araştırmacının konuyla ilgili daha kapsamlı bilgi edinmesine imkân tanımaktadır. Türkçe ve İngilizce kaynaklar üzerine yapılan literatür taramasında Türkçe olarak; yeme bozukluğu, anoreksiya nervoza, nesne ilişkileri kuramı anahtar kelimeleri kullanılmıştır. İngilizce literatür taramasında kullanılan anahtar kelimeler ise eating disorders, anorexia nervoza, object relations theory şeklinde sıralanmaktadır. Türkçe tezlerin tamamı YÖK Tez Merkezinden elde edilmiştir. Buna ek olarak Türkçe makaleler, Dergipark veritabanından alınmıştır. İngilizce makalelere ise ResarchGate, Pubmed, JStor, Sagejournals, ApaPsycnet veritabanları aracılığı ile ulaşım sağlanmıştır. Çalışmada, ikisi tez olmak üzere 44 kitap ve makale kullanılmıştır.

2. KEMİKLERİNE KADAR (TO THE BONE) FİLMİNİN ANALİZİ

Anoreksiya nervoza ile mücadele eden Ellen’in yaşadığı belirtilerin filmdeki görünümü ve bu semptomların altında yer alan nedenler nesne ilişkileri bağlamında ele alınacaktır. Anneden ayrışma, özerkleşememe, özdeşimsel ret, cinselliğin reddi, anne-bebek ilişkisi üzerinden değerlendirilecektir.

2.1. Anoreksiya Nervozanın Semptomlarının Filmde Görünümü

Filmde, Ellen yediği şeylerin kalorilerini hesaplama, Luke ile gittiği restoranda yediklerini çiğneyip çıkarma (yemeyi içe almama), aşırı egzersiz yapma ve tehlikeli derecede kilo kaybı yaşama gibi davranışlar sergileyerek anoreksiya nervoza için DSM-5’te yer alan kriterleri karşılamaktadır (APA, 2013). Filmin pek çok sahnesinde Ellen’in yemek yeme konusunda oldukça endişelenen, çok sevdiği bir yiyeceğe bile karşı direnç gösteren, kilo alımından çok korkan bir tutum sergilediği görülmektedir. Ellen’in yalnız kaldığı ortamlarda sık sık kolunu baş parmağı ile işaret parmağını birleştirmeye çalışarak ölçme konusunda takıntılı davranışlar gösterdiği filmin bir sahnesinde, arkadaşı ile aralarında geçen şu diyalogda sergilenmektedir:

-Yaptığın şeyi görmediğimi mi sandın?

(You think I haven't seen that thing that you do?)

-Neyi?

(What thing?)

-Kolunun gümüş bir dolardan daha geniş olmamasını garantiye alman?”

(Making sure your arm doesn't get bigger than, what, a silver dollar?)

Ellen’da anoreksiyaya özgü gerçekleşebilecek fiziksel semptomlar, Dr. Beckham’ın muayenesi sırasında, korkulacak düzeyde zayıflığı, uzun zamandır regl olmaması (amenore), vücudunu kaybedilen yağ dokusu nedeniyle sıcak tutmak üzere vücut tarafından ince tüylerin (lanugo) üretilmesi ve aşırı egzersiz nedeniyle omuriliğinin ezilmesi gibi işaretlerde görülmektedir. Ellen’in filmde vücut hatlarını göstermeyen bol kıyafetler ve kat kat giyinmeyi tercih ederek hem aşırı zayıflığını saklama hem de kaybettiği yağ dokusu nedeniyle kendisini sıcak tutma isteği görülmektedir. Filmde yer alan sahnelerde Ellen’in tabağında yer alan yiyeceklerin kalorilerini ezbere söyleyebilmesi, Luke’a kendisini çok aç hissettiği akşamlarda yemek resimleri çizdiğini, ölmeden önce son yemeğinin bir kutu çok sevdiği “goo goo cluster” olacağını söylemesi, yemek konusundaki aşırı meşguliyetini gösteren karelerdir. Bir yandan da Ellen’in yemek yeme konusunda kendisini aşırı derecede kontrol etmeye çalıştığı açıkça

görülmektedir. Kız kardeşi ile konuştukları bir sahnede her şeyin kontrolü altında olduğunu söylediğinde Luke'un ona uzattığı çok sevdiği yiyeceği reddetme konusundaki ısrarında, bu kontrol arzusu sergilenmektedir.

2.2. Filmdeki Anne-Çocuk İlişkisine Nesne İlişkileri Kuramı Bağlamında Bakış

Nesne ilişkileri kuramı içinde anne-bebek ilişkisi önemli bir yer tutar. Bebek, annesiyle ilk ilişkiyi besin üzerinden meme ile kurar. İlk nesneyle kurulan güvenli, şefkatli, tutarlı bir ilişki iyi nesne imgelerinin içselleştirilmesine olanak tanır ve kişinin daha sonra kuracağı ilişkilerde de belirleyici olur (Klein, 1957; 2008). Bu nedenle anoreksik birey için besinin reddi, bir anlamda annesel ilişkinin de reddidir.

Filmde Ellen'in annesi; duygu durum bozukluğu tanısı almış, doğum sonrasında ise depresyona girmiştir. Duygusal zorlanmaları, sinir krizleri geçirmesi nedeniyle hastaneye de kaldırılmıştır. Temel rollerinden birinin anne bebek ilişkisini kapsayarak anneyi güvende hissettirmek ve böylece daha iyi annelik yapmasını sağlamak olan babanın evi terk etmesi üzerine Ellen, kendi duygusal süreçleri ve ihtiyaçlarına yönelmiş annesiyle baş başa kalmıştır. Bu noktada elin baba reddiyle karşılaştığı gibi babanın olmayışı Ellen'in yeterince iyi annesel bakım almasının da önüne geçmektedir (Winnicott, 1962). Filmin sonlarına doğru anne ve kızı arasında aşağıdaki diyalog geçer:

-Anlayacağın, benim sen gelmeden önce içime doğmuştu.

(You know, I... had a premonition before you came.)

-Gerçekten mi?

(Really?)

-Sen bebektin. Seni yeterince kucağıma almadım. Seninle bağ kurmadım.

(You were a baby. I didn't hold you enough. I didn't bond with you.)

Ve bu tabii doğru. Doğum sonrası depresyondan haberim yoktu.

(And, of course, that's true. I didn't know about postpartum depression.)

-Bu yüzden olduğunu sanmıyorum.

(I don't think that's it.)

Annesi, filmde bebekken Ellen'ı kucağına alamadığını, emziremediğini (besleyemediğini), bağ kuramadıklarını bu cümlelerle anlatmıştır. Ellen; ihtiyaçları ve istekleri görülmeyen, annenin zihninde var olamamış bir bebektir, bu nedenle de gerçek anlamda güven veren bir anne bebek birlikteliği yaşanmamış, anne ile, meme ile, besin ile güvenli bağlanma gelişmemiştir. Ainsworth (1979) tarafından bağlanma stilleri güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan-dirençli olmak üzere tanımlanmıştır (Akt., Karataş ve Bıkmaz, 2019). İlk bağlanma figürü olan anne güvenilir ve bebeğin duygulanımlarına karşılık veren biri olduğunda güvenli bağlanma gelişir. Fonagy (2018), bunun tersi bir durumda, annenin reddedici olarak algılandığı ve bakımvereninin mesafeli ve duygusal anlamda soğuk olması hâlinde ise kaçınan bağlanmanın gerçekleştiğini ifade etmiştir (Akt., Karataş ve Bıkmaz, 2019). Kaçınan bağlanma stilinde çocuğun ihtiyaçları fark edilemez ya da fark edilse de bu gereksinimlere tepkisiz kalınır. Bu durumda çocuk duygularını gizlemeyi ve sadece kendisine güvenmesi gerektiğini düşünür (Karataş ve Bıkmaz, 2019). Ellen'de bebekliğinde deneyimleyemediği güvenli bağlanma nedeniyle, ilişkilerinde yakınlıktan kaçınan bir tutum sergiler. Yakın ilişki kurmak, bağ kurmak onun için tehdit edicidir. Filmin açılış sahnesindeki tedavi merkezinde bulunan hastalarla ve daha sonra beşinci tedaviye başladığı "Eşik" evinde kalan kişilerle yakınlıktan uzak ilişkiler kurduğu, iletişime kapalı ve zaman zaman alaycı bir tavır sergilediği görülmektedir. Böylece bağlanmanın ve çevresindeki kişilere güvenmenin iç dünyasında yaratacağı tehlikeyi bertaraf etmiş olacaktır.

2.2.1. Kötü Anne, Kötü Meme, Kötü Besin ve Kötü Beden

Bebek, doğuştan yaşam ve ölüm içgüdüleri ile var olmuştur. Bebek, beslenme ile sadece

fiziksel anlamda doyurulmayı değil, aynı zamanda yıkıcı etkilerin yarattığı zulmedilme kaygısından da kurtarılmayı arzular. Bu ilksel kaygıya savunma olarak bebek, memeyi iyi ve kötü nesne olarak böler. Böylece iyi nesne korunabilecek, sevgi ve nefret aynı nesnede bütünleşebilecek ve iyi nesne içselleştirilebilecektir. Bunun tersi durumda; yani iyi nesne temsili içselleştirilemediğinde benlikle nesne iç içe geçer ve nesne benliğin yerini alır (Klein, 2008). Annesinin yaşadığı zorluklar nedeniyle Ellen’i fiziksel ve ruhsal anlamda besleyememesinin, iyi bir bakım sunamamasının, iyi memenin içselleştirilmesine engel oluşturduğu düşünülmüştür. Ellen, kendini aç bırakarak adeta bir deri bir kemik kalmış bedeniyle ve bu bedene eşlik eden duygulanımlarıyla sanki kötü nesneyi, annenin duygusal çoraklığını içe yansıtarak kendine katmıştır. Bebekliğinde annesiyle arasında kurulan ilişkiyi, bedeniyle benliği arasında tekrarlamaktadır. Böylece kötü nesne imgesi bedende kontrol altında tutulabilecektir.

2.2.2. Memeye Duyulan Haset

Klein (2008), bebeğin yeterli besin ve bakımı alamadığı durumlarda memeye karşı hasedin ortaya çıktığını ve bu hasedin iyi nesne temsili içselleştirmeye engel olduğunu ifade etmiştir. Ellen’in, yoksun bırakıldığı sütü, sevgiyi ve şefkati kendini sakladığı için memeye karşı haset ve akabinde bu yıkıcı arzusu nedeniyle suçluluk hissettiği annesiyle her karşılaşmasında suçluluk hissi barındıran görüntüsü ve söylemlerinde görülmektedir. Filmde Ellen’in sanki bu yıkıcı düşlemlerinden ötürü ağır bir suçluluk duygusu içine hapsolmuşçasına annesinden özür dilediği görülmektedir.

Memeden doyum ve kabullenme deneyimlememiş özne hazdan mahrum kalır ki bu da memeye şükran hissetmesine engel olur çünkü bebeğin memeden haz alması ve memnuniyeti şükran duygusunun da ön koşuludur (Klein, 2008). Ellen’in ilişkilerinde hazdan ve duygusallıktan uzak tepkiler verdiği görülmektedir. Filmde, Luke ile yakınlaştıkları sahne sonrasında libidinal arzusunu bastırmaya ve doyumunu engellemeye yönelik olarak ondan uzaklaşır, kendisini aç bırakarak ve aşırı egzersiz yaparak kendisini hazdan mahrum bırakır.

Filmde Ellen annesiyle her karşılaşmasında (aile seansı sırasında aşırı zayıflamış hâli ile, eşik evinden ayrılıp annesinin yanına gittiğinde, seans sonrası annesinin Ellen’i yanına alamayacaklarını söylediğinde -ki bunu sevgilisine sorduğu ve sevgilisinin kabul etmemesi üzerine boyun eğdiği de görülmektedir- çaresiz, yıkılmış bir anne ile karşılaşır, tıpkı doğumunda karşılaştığı “ölü anne” gibi. Green (1983); ‘ölü anne karmaşası’ nı annenin gizli kalmış kendi depresyonu, yası nedeniyle çocuğundan yatırımını çekmesi durumunda çocuğun annenin varlığında depresyona girerek ölü anneyi içselleştirmesi olarak tanımlamıştır. Ellen, bebekken kendisine verilmemiş sevgi ve ilginin neden olduğu depresif ruh hâlini çökkün bir beden görüntüsüyle ve çevresindeki kişilerle iletişimden uzak hâliyle film boyunca sürdürür. Annesinin gözlerinin içine bakarken sarılıp sarmalanmayı, kucaklanmayı istemektedir, tıpkı bebekken tutulmak, kucaklanmak istediği gibi.

Kemiklerine kadar zayıflayarak, bedensel hiçbir hattın belirmesine izin vermeyerek Ellen, annenin bedeninden ayrılmamış bir çocuksu beden imgesine geri dönme çabası içindedir. Böylece kendisini bakıma muhtaç yani anneye tam bağımlı halde tutmak mümkün olabilecektir (Düşgör, 2018). Ellen bebekliğinde sahip olamadığı annesel besine, annesel bakımın kucaklayıcı ve doyuran sıcaklığına, bu çocuksu bedene tutunarak ulaşabilecektir.

Annesi, Ellen’a eğer onu beslemesine izin verirse bunun ikisi içinde iyileştirici olacağına dair bir tavsiye aldığını söyler. Bu deneyim şema terapide sınırlı yeniden ebeveynlik deneyiminde olduğu gibi terapötik ilişkide terapistin, hastanın çocuklukta karşılanmamış ihtiyaçlarını gidermeye çalışmasının iyileştirici gücü gibidir (Young vd., 2022). Guntrip (2003), hastanın takıldığı yerden kendisini kurtarıp, büyümesini sürdürebilmek için, gelişmenin durakladığı o noktaya terapist yardımıyla varabileceğini söyler, böylece yitilmiş olan güvenli alana bir gerileme yaşanır. Annesi, Ellen’i bebek gibi kucağına alarak kendi yaptığı pirinç sütünü biberonla verebileceğini, onu kucağına alabileceğini, sallayabileceğini ve uyutabileceğini ekler. Bir süre kararsız kalan Ellen, bu teklifi kabul eder. Anne; Ellen’i kucağına alır, ninni söyleyerek besler. Bu besleme, doğumdan sonra deneyimlenmemiş olanın telafi çabası olarak yorumlanmıştır. Bu telafinin anne rahmine benzeyen yuvarlak bir çadırda gerçekleşiyor olması da ilgi çekici bulunmuştur.

Bebeğin sağlıklı gelişimi için gereksinimlerinin karşılandığı ve yeterince iyi anneliğin

deneyimlenebildiği kucaklayıcı bir çevreye ihtiyacı vardır (Winnicott, 1962). Filmde Ellen’in annesi, doğum sonrasında yaşadığı depresyon nedeniyle onu ne fiziksel ne de ruhsal anlamda besleyebilmiştir. Fiziksel olarak var olan ancak yaşadığı ruhsal sıkıntılar nedeniyle bebeğini göremeyen bu annenin karşısında bebeğin duygulanımları bir karşılık bulmamış, boşluğa düşmüştür. Bebeğin karşısındaki “ölü bir annedir” (Green, 1983). Ölü anne karmaşası, bir zamanlar canlılığa sahip olan annenin birdenbire bu yetisi kaybetmesi, bu doğrultuda çocuğun hayatında fiziksel olarak var ancak ruhsal çöküşlük aktarmak ve annesel işlevleri yerine getirebilmek noktasında “yok” hale gelmesini ifade etmektedir. Ellen’in içine aldığı ölü anne imgesi, onun iç dünyasında boşluk oluşturmaktadır.

Babanın erken bir zamanda evi terk etmesi, anneyi desteksiz ve yalnız bırakmış, Ellen’in ihtiyaçlarını karşılayabilecek, onu tutacak kucaklayıcı bir çevre var olamamıştır. Bebeğin mutlak bağımlılıktan aşamalı olarak bağımsızlığa, ‘ben’den ‘ben olmayan’ı ayırt edebileceği döneme doğru gelişebilmesi için anne bebek birliğinin böyle bir çevre içinde deneyimlenmesi gerekir (Winnicott, 1962). Ellen’in annesiyle deneyimleyemediği birlik olma hâli, annesinden ayrılarak özne durumuna geçişini de sekteye uğratmıştır. Ne nesne (anne) özneyi (bebeği) yaratabilmiştir, ne de özne nesneyi.

Winnicott (1962); yeterince iyi anneyi, bebeğin canlı kalmasına, ruhsallığında yaşadıklarını anlamlandırabilmesi olanak tanıyan ve onunla özdeşim kurarak ihtiyaçlarına uyumlanabilen sıradan bir anne olarak tarif etmektedir. Bebeğin annesiyle birlik olma hâlini deneyimlemesi ancak yeterince iyi anne ile gerçekleşebilir. Ellen bebekliğinde, kendi yaşadığı zorluklar nedeniyle ihtiyaçları görülmemiş, çaresiz kalmış bir anne deneyimi yaşamıştır. Ellen’in ruhsallığı yalnızlık ve çaresizlik duygularının hâkim olduğu kurak bir yere dönüşmüştür, tıpkı bedeninin kuraklaştığı gibi.

Ellen kendisini bebekken annesinin yüzünde gördüğü çaresizlik, duygusallıktan uzak bakışı ile ilişkilendirmiştir. Bebeğin annenin bakışında kendisini görmesi, Winnicott (2021) tarafından annenin “ayna işlevi” olarak tanımlanmıştır. Ellen, ruhsallığında zorluklar yaşayan annesi tarafından görülmemiş, gereksinimleri ve duygulanımları anlamlandırılmamış bir çocuk olmuştur. Aile seansı öncesinde annesi, aşırı derecede zayıflamış bedeniyle karşısında duran kızına “*Hayalete benziyorsun.*” (*You look like a ghost.*) demiştir. Aile seansı sırasında, giydiği kıyafetlerin içinde küçülmüş bedeniyle ve kendisiyle ilgili yapılan konuşmaları orada değilmiş gibi izleyen tıpkı hayaleti andıran görüntüsüyle Ellen, bebekliğinde annesinin onu görmeyen bakışını canlandırmaktadır sanki.

2.2.3. Doğarken Ölümle Karşılaşmak

Winnicott (1962), birim kendiliği (self unit), beden (soma) içinde canlanan ruhsal öge (psyche) olarak tanımlar. Eğer yeterince iyi anne ve kucaklayıcı çevre var olamamışsa bebek birim kendiliği oluşturamadığı gibi ruhsal ögenin de bedene yerleşemeyeceğini ifade eder. Ellen’in bebekliğinde yeterince iyi annelik ve kucaklayıcı bir çevre deneyiminden mahrum kalması, benliğin ve bedeninin birleşmemesine, ruhsallığın da sönümlenmesine neden olmuştur. Bu Ellen için daha yaşama başlarken ölümle karşılaşması gibidir, onun için varoluş ölüm dürtüleri üzerinden olur. Ruhsallığında hiçbir canlılığa yer olmadığı gibi Ellen kendisini aç bırakarak ve egzersiz yaparak aşırı derecede zayıflayarak sanki bedeninin canlılığına yönelik yıkıcı bir eylemin içine girer (Akt., Şahan, 2020). Yeterince iyi bir anneye sahip olamamış Ellen’in ruhsallığı da aracısız kendisine ulaşan ve anlamlandırılmayan iç ve dış uyaranlar nedeniyle zedelenmiştir. Bu nedenle de ruhsallığı sönümlenmiştir.

Filmde, Ellen’in; annesinin duygu durum bozukluğu, doğum sonrası depresyonu, babanın evi terk etmesi gibi ruhsallığını yakından etkileyen durumlar, gereksinimlerinin ve duygulanımlarının anlaşılmasını zorlaştırdığı görülmektedir. Ellen için aldığı her besin, annenin depresif ve ölü hâlini tekrar içselleştirmesine neden olur. Bebeğin fiziksel beslenme ihtiyacının yanında dürtüsel uyarılmalarının da annede karşılık bulması önemlidir, annenin bu konuda başarısız olması bebeğin maddî veya manevî bir besin aldığı her durumda çöküntü yaşamasına neden olur (Anzieu, 1995; 2008). Ellen hem onu fiziksel olarak besleyecek yiyecekleri alma hem de duygusal anlamda besleneceği sevgiyi kabullenme durumunda yaşayacağı çöküntünün kaygı ve korkusunu yaşamaktadır. Luke’un yakınlaştıkları bir sahnede Ellen’a onu sevdiğini söylediğinde de hissettiği bu korku ve kaygı görülmektedir.

Goodsitt (1997), duygularını düzenleme, dürtülerin yarattığı gerilimleri azaltma, kendini yatıştırabilme kapasitesinin erken dönem anne bebek ilişkisinde gelişmemesi durumunda, bu kişilerin iç dünyalarında boşluk, sıkılmışlık ve amaçsızlık hislerinin yaşanacağını ifade etmiştir. Ellen’in filmde yer alan sahnelerde yediklerinin kalorisini sayarak, her fırsatta mekik çekerek ve yürüyerek ritüeller oluşturduğu, böylece iç dünyasında boşluğu beden üzerinde denetim kurarak sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Duygu ve dürtülerinin yarattığı gerilimi ancak besin alımını kısıtlayarak ve aşırı egzersiz yaparak zihnini ve bedenini bulanıklaştırarak bastırabilmektedir. Filmde sık sık tekrarlanan Ellen’in başparmağı ve işaret parmağını birleştirerek kolunu ölçmesi de bedenini zayıf bırakarak ulaşmayı hedeflediği zayıflıkla gücün ve kontrolün kendinde olduğunu hissetme çabası olarak değerlendirilmiştir.

2.3. Ellen’in Özerkleşme, Kimlik ve Özdeşim Kurma Sorunsallarına Bakış

Anzieu (2008); özerkleşmenin, bebeğin duyularının, düşlemlerinin ve dürtülerinin anne tarafından kapsanmasının ve bu düşünce içeriklerinin dönüştürülerek ona geri yansıtılmasına bağlı olduğuna vurgu yapar. Ellen için etkin ve edilgen annenin var olamayışı, dışarıdan ve içeriden gelen uyarıların dürtülerin kapsamı dönüştürülmesini deneyimlememesine neden olmuş ve yaşama karşı alıcı pozisyonuna girmesini engellemiştir. Bion (1962) bebeğin ruhsal dünyasında henüz işleyebilecek yeterliliğe sahip olmadığı beta unsurları olarak tanımladığı ilkel duygulanımların yansıtıldığı anne tarafından anlam verilerek, bağ kurularak bebeğin kabul edebileceği alfa unsurlarına dönüştürebilmesi annenin “kapsama işlevi” olarak tanımlar. Besin Ellen için sindirilemeyen beta unsurları gibidir, bu nedenle de alfa işlevi gerçekleştirilemeyen bedende tutulamaz. Ellen’in ihtiyaç ve dürtülerine cevap verebilecek, alfa öğelerini betaya dönüştürecek, onu ve düşlemlerini kapsayacak yeterince iyi bir alıcı bulamaması özerkleşmemesine de neden olmuştur. Annenin kapsama işlevindeki yetersizlik, bebeğin simgeleştirme yeteneğine ket vuracak, söze dökülemeyenler, eylemle dile getirilecektir (Bion, 1965). Ellen’da söze dökemediklerini, bedenini aç bırakarak dile getirmektedir. Yaşamla temas etmek Ellen için sanki paramparça olarak dağılmasına neden olacak kadar korkutucudur. Ellen’in bu korkusunun izleri Luke’un iştahla yemek yediğini gördükten sonra aralarında geçen aşağıda yer alan diyalogda görülür:

-Nasıl yapıyorsun? Yemeyi.

(How do you do it? Eat.)

-Yani, seni görüyorum ve ben ...

(I mean, I see you, and I just... I get..)

-Ben bunu düşündüğümde bile panik oluyorum, sanki dünya paramparça olacakmış gibi.

(I get all panicky even thinking about it, like, the world is gonna fall apart.)

Bu diyalog aynı zamanda Laufer’in (1991) “Beden imajını değiştirmek için psişe üzerindeki herhangi bir talep... kişinin dış dünyayla çarpıtılmamış bir biçimde ilişki kurma becerisine yönelik bir tehdit hâline gelebilir ve bu da psikotik bir çöküntüye neden olabilir” düşüncesini de çağrıştırmaktadır (Akt., Farrell, 2000).

Gelişimsel perspektif ilişkisel öngörülemezliğin artmış kontrol ihtiyacına yol açacağını belirtmektedir (Ross ve Hill, 2002). Anoreksiyalı bireylerde de bu doğrultuda artmış kontrol arzusu görülmektedir (Butler ve Montgomery, 2005). Anoreksiyada her türlü edilginliğe karşı etkin olabilme hâli sadece bedenini kontrol etmekten geçer (Barca ve Pezzulo, 2020). Mushatt (1992), bazı durumlarda, anoreksik bireylerin edilgenlik karşısında hissettikleri çaresizliğin yoğunluğundan tümgüçlülük fantezisinin sembolik ifadesi olarak gıdayı reddetmeye yöneldiklerine dikkat çeker. Ellen’in üvey kız kardeşi ile olan bir sahnede kontrolün kendisinde olduğunu söylemesi de bedeni üzerinde tümgüçlü bir kontrol sağlama düşlemine tutunduğunu göstermektedir.

Ellen, Luke’a çok aç hissettiğinde yemek resimleri çizdiğini ve ölmeden önce bir kutu çok sevdiği bir yiyecek olan “goo goo cluster” yiyeceğini söylemiştir. Açlığına ve yemek yeme isteğine direnç göstermektedir. Ellen düzenli olarak tartıldıkları bir sahnede kilo kaybettiğini gördüğünde yüzünde bir gülümseme belirir. Bu gülümseme bir zafer elde etmiş olmanın hazzını çağrıştırır.

Ayrıca filmde tabağında yer alan yiyeceklerin hepsinin kalorisini eksiksiz bir şekilde söylediğinde yüzünde yer alan gurur ifadesiyle zafer işareti yapmıştır. Çocuklukta elde edilen tümgüçlülük yaşantısı, olağan süreçlerde yerini sağlıklı özgüven duygusuna bırakırken çocuklukta bu yaşantının ani ya da sert biçimde kesintiye uğraması bireyin yetişkinlikte de bu illüzyonu sürdürme çabalarına neden olur (Winnicott, 2021) Bedeni üzerinde kurduğu tümgüçlü kontrolle bir zafer kazanmaktadır. Kernberg (1994) de anoreksiyada yaşamsal bir ihtiyaç olan yemeyi reddetmeyi, dürtüsel bir arzuya karşı kazanılan bir zafer niteliğinde gördüklerini ifade etmiştir (Akt., Herscovici, 2002).

Palazzoli (1963), erken dönem anne çocuk ilişkisinde sorun yaşayan hastanın bedenini aç bırakarak benliği üzerindeki denetimsizliğini telafi etme çabasında olduğunu ifade etmektedir. (Akt., Parman, 2008). Ellen'in da bedeni üzerinde kontrol sağlamaya yönelik olarak tabağındaki besinlerin kalorilerini hızlı bir şekilde hesapladığı, omuriliğini ezecek kadar mekik çektiği, Luke ile yemek yedikleri sahnede yediklerini çiğneyip tükürerek içe almadığı görülmektedir. Özerklik duygusunu, ancak beden üzerinde kuracağı kontrolle sağlayabileceğini düşünen Ellen için bu semptomların bir nevi onarım işlevi gördüğü düşünülmüştür (Bruch, 1978).

Bruch (1973), anoreksiya hastalarının, temelde kendilerini güçsüz hissetmelerinin sebebini özerk olmadıkları duygusunu yaşıyor olmalarına bağlar. Filmde Ellen'in özerkleşme, anneden (annenin arzusundan) farklılaşma, birey olma adına attığı bir adım olarak değerlendirilebilecek Dr. Beckham ile ismini Eli olarak değiştirdikleri sahnededir. Belki de ilk kez somut düşünme biçiminden uzaklaşıp daha olgun bir düşünce biçimi olan sembolizasyona yönelebildiğinin örneği görülmektedir. Masterson (2008) annenin, çocuğun duygusal deneyimlerini anlamasına, ifade etmesine ve düzenlemesine yardımcı olan ayna görevi olduğunu, burada yaşanabilecek aksaklıkların çocuğun ruhsal organizasyonu ve sembolizasyon becerisi üzerinde olumsuz etki edebileceğini ifade eder. Dr. Beckham'la aralarında geçen diyalogda, ismini değiştirerek aslında yeni bir kimlik sahibi olma konusunda ona cesaret veren sözleri Ellen'in bu kararı alma gücünü kendinde bulmasına olanak tanımıştır. Bu aynı zamanda anne tarafından verilenin kader değil değiştirilebilir olduğuna dair ilk düşünce kıvrımıdır.

- "Ellen" ismi sana uymuyor. Çok eski moda.

("Ellen" doesn't suit you. It's too old-fashioned).

-Ben de hiçbir zaman sevmedim.

(I've never really liked it.)

-O zaman değiştir.

(So, change it.)

-I can't just change it. I can't, right?

(Öylece değiştiremem. Değiştiremem değil mi?)

Palazzoli (1974), anoreksik davranışın anne çocuk arasındaki ayrılma bireyselleşme sorunsalından kaynaklandığını ve bedenin aşırı kontrolcü ve kötü anne temsili ile bir tutulduğunu ifade eder. Beden aç bırakılarak kadınsılık ve cinsellik gelişmeyecektir. Ellen için eşcinsel olan annesiyle özdeşim kurmak korkutucudur çünkü annenin arzusunda baba değil, başka bir kadın vardır.

Akhtar (1995), çocuğun yaşamında babanın rolünü 4 basamak ile tanımlar: (1) Baba, anneye koruyucu, sevgi dolu ve işbirlikçi bir eş olarak, annenin kendini çocuğuna vakfedebilmesini sağlar ve kolaylaştırır. (2) Kendini ayrılma-bireyleşmenin yeniden yakınlaşma alt evresi boyunca görece tarafsız ve benlik yönelimli yeni bir nesne gibi sunarak çocuğa istikrar, çatışmadan kaçabileceği bir sığınak sağlar. (3) Çocuğun gelişen ruhsal ufkunda annenin romantik eşi olarak belirerek çocuğun üçgenleşmiş aile ilişkisini ve bunun sonucundaki çatışmaları deneyimleme, onlara katlanma ve faydalanma yetisini yerleştirmesine yardım eder. (4) Kızının filizlenen kadınsılığına ölçülü karşılık vererek kız çocuğunun cinsel kimliğini güçlendirip gelecekteki cinsel nesne seçimleri için ona yol göstermiş olur. Babanın filmin hiçbir sahnesinde fiziksel ya da duygusal anlamda yer almaması oldukça ilgi çekicidir. Babanın yokluğu neyi temsil etmektedir? Lacan'a göre babanın simgesel işlevinin etkili olmasını sağlayan nedenlerden biri annenin arzusunda babanın olmasıdır. Anne ve bebek arasındaki simbiyotik ilişkinin bozulmasının ancak annenin babayı arzulaması sayesinde diğer bir deyişle bebeğin annenin tek arzusu hâlinde kalmaması ile gerçekleşebileceğine dikkat çeker (Abreveya, 2015). Burada Ellen'in, Lacan'ın anne

bebek ilişkisinde ayrışmayı sağlayan üçüncü olarak tanımladığı baba figürünün olmayışı, bebeği de annenin tek arzusu hâline getirmektedir. Aile seansı sırasında Ellen'in annesinin, boşanmalarına sebep olarak babanın cinsel yakınlıkta bulunmak istememesini vermesi ve Ellen ergenlik dönemine girdiği sıralarda annenin arzusunun hemcinsi olan bir partnere yönlendirmesi annenin arzusunun baba olamadığını göstermektedir. Baba, anneye kızı arasında üçüncü olamamıştır. Mahler (1967), anneden daha farklı ve daha oyuncu olan babayı "ferah bir soluk" olarak görüp buna göre karşılık verdiği belirtir. Bu hikâyede Ellen'in ferah bir soluğu olamamıştır.

Babanın fiziksel ve ruhsal anlamda annenin yanında olamayışının Ellen'in hem yeterince iyi bir annelik deneyimleyebileceği kolaylaştırıcı bir çevreden mahrum kalmasına hem de eşcinsel anne tarafından nüfuz edilme kaygısının doğmasına sebep olabileceği düşünülmüştür. Ellen'in bedenini aç bırakarak çocuk bedenine tutunmaya çalışmakta, böylece annesinin nüfuz ediciliğinden kaçınmaktadır. Bedene yönelik bu saldırı ile bedenin cinselleşmesi ve anneye daha da yakınlaşmak mümkün kılınmayacaktır (Gueguen, 2020).

2.4. Cinselliğin Reddi

Ellen'in Luke ile cinsellik üzerine konuştuğu sahnede, Ellen ergenlikle birlikte daha kadınsa hale gelen bedeninin değişimiyle dışarıdan aldığı tepkiler, tacizler nedeniyle rahatsızlığını dile getirir. Bu değişimler kişinin arzulamasına öncülük ettiği için anoreksi hastası için rahatsız edicidir. Çocuk bedeni kadın bedenine ve doğurganlığa evrilmeye başladığında yaşanan canlılık tehdit hâline gelir (Gueguen, 2020). Ellen'in kendisini aç bırakarak, egzersiz yaparak ve aşırı derecede zayıflayarak hem bedenindeki hatların belirginleşmesini hem de menstrasyonunu sonlandırmaya yönelik yıkıcı bir eylemin içinde olduğu görülmektedir.

Kernberg (1994) anoreksiyada açlıktan zayıflamış beden, arzulanan ama bir yandan da denetimin yitirilmesine neden olabileceği için korkutucu gelen cinselliği bastırmaya hizmet ettiğini ifade eder (Akt.; Herscovici, 2002). Filmin bir sahnesinde, Luke'un onu arzulaması ve cinsel anlamda yakınlaşmasına Ellen'in bedeni katılarak yanıt verir. Bu yakınlaşma sonrasında kendisini aşırı derecede zorlayarak mekik çekmeye başlaması cinselliğin hazzının yaratacağı kaygıyı bertaraf etmek amacıyla bedenini ve zihnini bulanıklaştırma çabası olarak yorumlanmıştır. Haz duygusu yaşatan her şey kaygı verici hale gelir, bu nedenle de cinsellik uzak durulması gereken bir şeydir (Gueguen, 2020).

*-O zaman ... yaptın mı? (cinsel ilişkiye gönderme yaparak) (So... have you... done it?)
Yoksa çok mu dehşet verici? (Or... was it just too appalling?)
-Kesinlikle çok dehşet verici.
(Entirely too appalling.)*

2.5. Rüya Sahnesi - Yaşamı Seçmek

Çadırda annesinin Ellen'ı beslemesinden sonra Ellen, anne ve sevgilisinin odasının ışığını söndüğünü görür. Bu, belki de anne baba birlikteliğini, ilk sahneyi canlandırır. Cinsel dürtülerini bastırmak adına yürüyüş yapar ve yorgunluktan baygın düşer. Burada Ellen'in gördüğü rüyanın Ellen'in cinsellikle, yaşam içgüdüleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Canlılığın temsili yemyeşil bir ağacın dalında Ellen ve Luke otururlar, konuşurlar ve öpüşürler. Luke, ona aşağıya bakmasını söyler. Aşağıda Ellen çorak topraklar üzerinde bir deri bir kemik kalmış çıplak ölü bedenini görür. Birraux (1990); anoreksiya nervozada, ergenin bedeni ile arasındaki ilişkiden kaynaklanan bozuklukların klinik görünümünden birinin de bedenin kurutulmuş işlevsiz bırakılması olduğunu ifade eder (Akt., Parman, 2008). Bedenin kurutulması, bedeni olduğu kadar duygulanımların da reddedilerek kurutulmasıdır. Filmin bu sahnesinde Ellen bedeninde ve ruhsallığında hiçbir canlılığın kalmadığı ölü bedeni ve ruhsallığıyla karşılaşmıştır. Bastırdığı cinsellik dürtüleri gibi beden ve yaşam dürtüsü de kurumuştur. Rüya sembolizmi, bedene yönelik bu kurutmanın cinselleşmiş bedenin getireceği tehditler ve bu tehditlerin karşısındaki korkudan kurtulma çabası olduğuna işaret etmektedir. Kız çocuk, anneden gelecek misilleme için kastrasyonu; yani cinselleşmiş bedenin yok edilmesini, tıpkı kastre edilmiş ve dölleme yetisinden arındırılmış bir penis gibi, kabul etmiştir. Bebek dünyaya bir hilflosigkeit hâlinde gelir. Hilflosigkeit, bebeğin birincil acizini ve bu acizyet nedeniyle bakım veren olmaksızın hayatta kalmasının imkânsızlığını vurgulayan bir kavramdır (Chassequet-Smirgel, 1975). Winnicott'un (1962) da söylediği gibi "bebek

yoktur!” yani annenin bakımdan ayrı bir bebeğin varlığı söz konusu olamamaktadır. Bu doğrultuda Ellen’in cinsellikten vazgeçişinin bir çeşit yaşama tutunma çabası olduğu düşünülmektedir.

Burada daha önce Dr. Beckham’ın okuttuğu şiirin şu sözlerini hatırlar. “*Bir kömür parçasını yemektir cesaret*” ve kömür parçasını ağzına atar. Kömür siyah rengiyle kötüyü ve depresif duygulanımı çağrıştırır, kötü olanı içe alma cesaretidir belki de bu (Klein, 2008). Sanki yaşam ile ölüm arasında bir karar vermiştir. Yaşamayı, cinselliğini kabul etmeyi, dürtülerini bastırmamayı savunmaların zayıfladığı rüyada deneyimlemiştir. Uyandığında ellerini şakağına götürerek yaşayıp yaşamadığını kontrol eder, “*ölü değilim*” der. Bundan sonra da ilk kez kendi isteğiyle tedaviye, eşik evine döner. Üstelik sürekli yanında taşıdığı, iyi anne temsiline ikamesi olan yastığı ilk kez onunla birlikte deşildir.

SONUÇ

Bu çalışmada, “*Kemiklerine Kadar*” (To the Bone) filmi nesne ilişkileri ve ben psikolojisi kuramları çerçevesinde analiz edilmiştir. Filmde, anoreksiya ile uzun süredir mücadele eden başkarakter Ellen’in bu hastalığına temel oluşturduğu düşünülen erken dönem anne-çocuk ilişkisi değerlendirilmiştir. Filmin değerlendirilmesinde, nesne ilişkileri kuramcılarının görüşlerinden yararlanılmıştır.

Yapılan analizde, “*Kemiklerine Kadar*” filminin anlatısında esas olarak Ellen’in ilk temel nesnesi olan annesiyle ilişkisine odaklanılmıştır. Anneden ayrışamama, özerkleşememe, özdeşimsel ret, cinselleşen beden ve cinselliğin reddi bu ilişki üzerinden değerlendirilmiştir. Film boyunca Ellen’in yemeyi reddetmesinin, kendisini her tür hazdan uzak tutmaya çalışmasının nedenlerinin, erken dönem ilişkilerinde anne-bebek birliğinin deneyimlenememesi sonucunda nesneden ayrışmanın da gerçekleşememesinden kaynaklandığı düşünülmüştür. Ellen’in kemiklerine kadar zayıflayarak çocuksu bedene tutunmasının, Ellen’in anneden ayrışma sorunsalının, kendisini ayrı bir birey olarak görmesine, özerkleşmesine de imkân tanımadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ellen’in hastalığının bir yanı sıra bedenini kontrol altında tutarak kendisini özerk hissedebilmesi için bir savunma niteliğinde olduğu düşünülmüştür. Dr. Beckham’ın önerisiyle yeni bir isim alması da anneden farklılaşan kimliğini kabul etme yolunda attığı bir adım olarak yorumlanmıştır. Yaşamsal olan yemeyi aşırı derecede kısıtlayarak ve ağır egzersizler yaparak ergenlik döneminin dayattığı bedensel değişimlerin ve eşcinsel olan anneyle özdeşimin önüne set çektiği düşünülmüştür.

Filmin sonlarına doğru Ellen, annesi ile erken dönemde alamadığı deneyimlemediği fiziksel ve duygusal anlamda beslenmenin geç bir telafisi çadır sahnesinde yaşanır. Bu deneyimden sonra Ellen’in gördüğü rüya ile kendi bedeninin sorumluluğuyla yüzleştiğinde, yaşamla ölüm arasında yaşamaya cesaret ederek tedaviye kaldığı yerden devam etme kararı alır. ‘Eşik’te yaşamla ölüm arasında yer alan sınırdaki Ellen, yaşamı seçer.

Filmlerin insan yaşamından kesitleri yansıtan sanat yapıtları olması doğrultusunda Ellen’in hikâyesi sadece hayali bir karakter olan Ellen’a ait değil, anoreksik bir kıza aittir. Bu noktada filmin analizinin, anoreksiyanın gelişimsel geri planının anlaşılmasına ve bu hazırlayıcı etmenlerin önlenmesi ya da fark edilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Mevcut film, annenin annelik kapasitesinin çevre tarafından desteklenmesinin, böylelikle anne-çocuk birliğinin ve sonrasında da ayrışmışlığının ortaya çıkarılmasının önemini sergilemektedir.

Etik Beyan: Bu çalışmada etik beyanı gerektirecek herhangi bir uygulama kullanılmamıştır. Aksi bir durumun tespiti halinde Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %50, 2. Yazarın katkı oranı ise %50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: A permission from an ethics committee is not needed for this study. In case of detection of a contrary situation, Beykent University Journal of Social Sciences has no responsibility, and all responsibility belongs to the author(s) of the study.

Author Contributions Statement: 1st author's contribution rate 50%, 2nd author's contribution rate 50%.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors.

KAYNAKÇA

- Abrevaya, E. (2015). Başlangıçta baba vardı. Parman, T. (Ed.), *Psikanaliz yazıları 30: Wilfred R. Bion* (s. 119-123) içinde. Bağlam Yayıncılık.
- Akhtar, S. (1995). *Quest for answers: A primer for understanding and treating severe personality disorders*. Jason Aronson.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM 5*. American Psychiatric Publishing.
- Anzieu, D. (2008). *Deri-Ben*, N. T. Demiryontan (Çev). Metis Yayınları. (Orijinal yayın tarihi 1995).
- Barca, L. ve Pezzulo, G. (2020). Keep your interoceptive streams under control: An active inference perspective on anorexia nervosa. *Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience*, 20, 427-440.
- Bion, W. R. (1962). *Learning from experience* (6th ed.). Routledge.
- Bion, W. R. (1965). *Transformations* (3th ed.). Routledge.
- Bion, W. R. (2017). *Tereddütlü düşünceler*. N. Erdem (Çev.). Metis Yayınları (Orijinal basım tarihi 1967).
- Bruch, H. (1973). *Eating disorders: Obesity, anorexia nervosa, and the person within*. Basic Books.
- Bruch, H. (1978). *The golden cage: The enigma of anorexia nervosa*. Harvard University Press.
- Butler, G. K. L. ve Montgomery, A. M. J. (2005). Subjective self-control and behavioural impulsivity coexist in anorexia nervosa. *Eating Behaviors*, 6(3), 221-227. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2004.11.002>
- Chassequet-Smirgel, J. (1975). *Ben ideali*. N. Tura (Çev.) (3. Baskı). Metis Yayınları.
- Düşgör, B. (2018). Bir deri bir kemik: Projektif bir çalışma. *Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, (29), 45-52.
- Elliott, J. C. (2010). Fathers, daughters, and anorexia nervosa. *Perspectives in Psychiatric Care*, 46(1), 37-47.
- Engel, K., & Stienen, M. (1988). Father types of anorexia nervosa patients: The 'bonding', the 'brutal', the 'weak' and the 'absent' father: an empirical study based on a comparison with fathers of a representative normal group. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 49(3-4), 145-152.
- Farrell, E. (2000). *Lost for words: The psychoanalysis of anorexia and bulimia*. Other Press.
- Giles E. M., Cross A. S., Matthews R. V., Lacey J. H. (2021). Disturbed families or families disturbed: A reconsideration. *Eating and Weight Disorders: Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 27(1), 11-19. <https://doi.org/10/gjsrkh>
- Goodsitt, A. (1997). Eating disorders: A self-psychological perspective. D. M. Garner & P. E. Garfinkel (Eds.), *Handbook of treatment for eating disorders* içinde (pp. 205-228) (2nd ed.). Guilford Press.
- Green, A. (1983). The dead mother G. Kohon (Ed.). *On private madness* içinde (pp. 142-173). Hogart Press and the Institute of Psychoanalysis.
- Gueguen, J. P. (2020). Reddetme. S. Tayman (Çev.), S. Halifeoğlu (Ed.). *Psikanaliz defterleri 4: Çocuk ve ergen cinselliği* içinde (s.79-86). Yapı Kredi Yayıncılık.
- Guntrip, H. (2003). *Şizoid görüngü nesne ilişkileri ve kendilik*. İ. Babacan (Çev.), S. M. Tura (Ed.). Metis Yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 1968).
- Herscovici, C. R. (2002). Eating disorders in adolescence. F. W. Kaslow, & J. J. Magnavita (Ed.), *Comprehensive handbook of psychotherapy* içinde (s. 133-161). John Wiley & Sons.
- Karataş, A. D. ve Bıkmaz, S. P. (2019). Bağlanma ve yeme bozuklukları: Bir derleme çalışması. *The Journal of Social Sciences*, 36(36), 624-636. <https://doi.org/10.16990/sobider.4941>

- Kiernan, K. (2006). Review of fathering and child outcomes. *Infant & Child Development*, 15(4), 451–453.
- Klein, M. (2008). *Haset ve şükran* (2. baskı). S. M. Tura (Ed.), O. Koçak ve Y. Erten (Çev). Metis Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1957).
- Küey, G. A. (2006). Ergenlik ve yeme bozuklukları. *Yansıtma: Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, 3(5-6), 79-86.
- Küey, G. A. (2011). Yeme bozuklukları. A. Köşkdere (Ed.), *Psikanalitik psikoterapiler: Temel kavramlar, kuramlar ve yöntemler* içinde (s.356-359). Türkiye Psikiyatri Derneği Yayını.
- Lamb, M. E. (2004). *The role of the father in child development* (4th ed.). John Wiley & Sons.
- Lawrence, M. (2002). Body, mother, mind: Anorexia, femininity and the intrusive object. *The International Journal of Psychoanalysis*, 83(4), 837-850.
- Mahler, M. S. (1967). On human symbiosis and the vicissitudes of individuation. *The selected papers of Margaret S. Mahler* (2. Cilt) içinde (s. 77-98). Jason Aronson.
- Masterson, J. F. (2008). *Bağlanma kuramı ve nörobiyolojik kendilik gelişimi açısından kişilik bozuklukları*. T. Özakkaş, ve A. Çorak, (Ed.), H. Şentürk (Çev). Litera Yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 2006).
- Noxon, M. (Yönetmen/Senarist). (2017). *Kemiklerine Kadar* [Film]. Amerika: To the Bone Productions LLC/Gilles Mingasson/Netflix
- Palazzoli, M. S. (1974). *Self-Starvation*. Human Context Books.
- Parman, T. (2008). *Ergenlik ya da merhaba hüznün* (3. baskı). Bağlam Yayınları.
- Rienecke R. D. ve Richmond R. L. (2017). Psychopathology and expressed emotion in parents of patients with eating disorders: Relation to patient symptom severity. *Eating Disorders*, 25(4), 318–329. <https://doi.org/10/gm9r5q>
- Ross, L. T. ve Hill, E. M. (2002). Childhood unpredictability, schemas for unpredictability, and risk taking. *Social Behavior and Personality*, 30(5), 453–473. <https://doi.org/10.2224/sbp.2002.30.5.453>
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Steiner, J. (1993). *Psychic retreats: Pathological organizations in psychotic, neurotic and borderline Patients*. Routledge.
- Şahan, H. E. (2020). Anoreksiya nervoza: Haz ilkesinin neresinde? Boran, B. (Ed.), *Psikanaliz yazıları 41: Haz ilkesinin ötesinde* içinde (s.149-171). Bağlam Yayıncılık.
- Winnicott, D. W. (1962). The theory of the parent-infant relationship. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 43, 238-239.
- Winnicott, D. W. (2021). *Oyun ve gerçeklik* (5. baskı.). Tura, S. M. (Edt.), T. Birkan (Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1971).
- Young, J. E., Klosko J. S. ve Weishaar, M. E. (2022). *Şema terapi* (6. baskı). S. F. Alkan (Ed.), T. V. Soylu (Çev.). Litera Yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 2003).